

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор
на шв року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 1-70 кор

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на шв року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поздніше число по 10 сот.

РУСЛАНИ

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш милости, віра не возьмеш,
бо руске ми сердце і віра руска.» — З Руських цесарських М. Шашкевича.

Виходить у Львові що день
крім неділь і руских святах
• 5½ год. пополуночі.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. І.
пл. Домбровського (Хорунжини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламами неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня звичайні
приймають ся по ціні 20 с. від
строчки, а в «Надсудним» 40 с.
від строчки. Подяки і приватні
донесеня по 30 с. від строчки.

Трудне рішенє.

(X) На передодні і сам день цісарських імянин важили ся вельми трудні, важні і далекосяглі питання в цісарському кабінеті у Відні. Угорський міністер-президент бар. Феєрварі, міністер внутрішніх справ Крістофі, а відтак міністер судівництва Лянїї відбували незвичайно довгі, кількогодинні наради з монархом, а другого дня бар. Феєрварі провів знов кілька годин в цісарському кабінеті. Вже ті самі зверхні обставини вказують на те, що тут розходиться о трудне, бо вельми далекосягле рішенє в справі заведеня в Угорщині загального права виборчого, котре неперечно викликало би значний суспільний переворот в краях угорської корони. Австрійсько-угорська монархія опинила ся на зворотнім становищі, а від рішеня, яке западе після тих довгих нарад, може буде зависіти і ціла дальша історія монархії, бо рішенє в справах угорських не остало би без впливу і наслідків також на устрій австрійських країв. Нічого отже дивного, що з незвичайною увагою і в Австрії і в Угорщині слідять всі за тими подіями, які підготовляють ся тепер у віденському дворі, нічо се дивного, що повстають всілякі поголоски, котрі відтак показують ся неправдивими і що взагалі не так легко тут дійти до повної правди.

Нема однак уже сумніву, що міністерство бар. Феєрварого, котрого відпустку давніше вже прийняв був монарх, буде на ново покликане до веденя державних справ, хоч має бути доповнене деякими новими міністрами. Також і се є певною річю, що вже сам приїзд міністра внутр. справ Крістофіого і довга его нарада з монархом стоять в звязи з найголовнішою точкою програмовою сего міністерства, іменно реформою виборчою.

В деяких дневниках одначе розповсюджено вісти, будьто би міністерство Феєрварого понехало вже під опорним впливом Корони свій первісний план, так що тепер уже не може бути мови про загальне, тайне і рівне право виборче, а лише про виборчу реформу, котра має метою розширенє дотеперішнього права виборчого. Отже дійсно так справа має ся, що основою нарад в цісарському кабінеті не було вже свого часу угорским правительством вироблене пропамятне письмо про загальне, рівне і тайне право виборче, лише подрібно вироблений, параграфований начерк закона, з основними що до всіх подробиць мотивами. Сей начерк закона основує ся на загальнім, тайнім праві голосованя, виконуваним в поодиноких громадах. Головною основою сего закона є, що кожний горожанин, котрий скінчив 24 рік життя і вмє читати і писати (але не знати чи по малярски? — Ред. Русл.) і нічим не наклепаний в життє, має osiąгнути право виборче. Але позаяк наслідком сеї постанови 140—150.000 горожан, котрі вже наслідком цензу посідають право виборче, втратилиб его наслідком неграмотности, через новий закон, а набуті вже права не можуть бути

нарушені, то й тим виборчим лишає ся право виборче.

Сей параграфований начерк закона виборчого був відчитаний перед монархом, котрий домагає ся ріжних пояснень що до поодиноких параграфів, одякож наконецного рішеня в тій справі монарх ще не видав. По обговореню сего начерку виборчого закона приймав ще, як вже сказано, монарх вдруге міністра-президента Феєрварого на вельми довгій аудієнції д. 4. жовтня, а 5. жовтня вернув Феєрварі до Будапешту, де міністерській раді подасть до відомости переведені з монархом наради.

Позаяк уже 10-го збере ся новий угорський сойм, котрий має бути відтак відпочинений на неозначений час, отже кожної хвилі можна сподівати ся поновного покликания міністра Феєрварого до справованя державної служби. Одначе, як нині уложили ся відносини в Угорщині, се міністерство не лише не може числити на яку небудь більшість в угорськїм соймі, але взагалі не має певної підпори в парламентарних сторонництвах, отже і не може думати про переведенє виборчої реформи парламентарною дорогою. Проти окройованя такої далекосяглої реформи насунувають ся також дуже поважні сумніви. Тим то не мало би міністерство в тій справі иншого виходу, як передовсім для деяких міністерських тек приєднати людей скілько можна визначніших і впливових, а відтак відкликати ся з новою програмою до виборців, щоби таким способом витворити собі соймову більшість. Одначе в нинішніх обставинах нема виглядів, щоби така соймова більшість дала ся утворити. Для того політичні круги відносять ся з великими сумнівами до сеї нової фази угорского переселеня і можна на певно припускати, що се переселенє ще потриває довгий час, поки настане може хвиля, що справи возьмуть кориснійший оборот.

В справі рускої гімназії в Бережанах.

(Конець).

Хоч висше наведені мотиви доказують дуже наглядно певну потребу і можливість основаня рускої гімназії в Бережанах, то все таки не сумніваємо ся, що знайдуть ся противники і попрубують доказувати непотрібність, безхосенність, трудність і небезпеку в повстаню нової рускої школи. Однак з гори можна сказати, що всі ті аргументи проти рускої гімназії в Бережанах не видержать ніякої критики: їх безосновність доказано вже нераз як в пресі так з парламентарної трибуни, та протє они безперечно повторять ся і традиційно і тепер. Цікава і характеристична полеміка. Всікі зусилля з руского боку, щоби перекопати могутю властью противника були, є і будуть без всякого успіху. Не під напором переконуючих доказів ухвалює соймова більшість руску гімназію, а під примусом політичної konieczности. Тож аргументація з руского боку призначена властиво для самих Русинів і для обективного світа. Подібно і з польською опозицією: тільки для кого она призначена, годі зрозуміти, — хіба для баламученя опінії польської суспільности, бо дій-

ним мотивом проти руских шкіл була, є і буде неохота до культурного розвитку рускої народности в Галичині взагалі. Чому сього не вказують явно наші опоненти та скривають ся за ріжні фіктивні рації, на се може відповісти тільки досвід над станом публичної етики у наших верховодів.

Отже не для перекопуваня їх, а так для доповненя отсього письма перейдемо головні аргументи, які за кожним разом висунувають ся проти руских домагань в шкільництві:

1) Неваситність Русинів. Се вже ми чули, як лиш перший раз заговорено в пресі про потребу рускої гімназії в Бережанах, почуємо на певно і з посольських лавок, що осьто зараз після одной великої ласки (станіславівська гімназія) Русини безсоромно надуживають прихильности соймової більшости. На се відповідь: Так справді, ми голодні і неаситні! І то ми не просимо а домагаємо ся того, що нам правно належить ся. Не одной школи в сїм або в тїм місті хочемо, а стремимо до того, щоби мати всі школи в такім числі, яке відповідало б чисельности і культурній потребі руского населеня в Галичині.

2) Рускі гімназії пеують молодіж. Се також одно з найперших оружія, на котре властиво не повинно ся відповідати. Інтересний випадок підчас дебати в Соїмі над станіславівською гімназією. Репрезентант крайної Ради шкільної заявив категорично, що голоси про гайдамацтво, політиканство, нерелігійність і т. п. в руских гімназіях зводять ся властиво до партійного непорозуміня між Русинами-Українцями а москвофілами, котрі то (останні) таким оружієм воюють проти нелюбого їх національно-культурного напрямку; спеціальної антипольської агітації у них нема; в дійсностиж молодіж в руских гімназіях не є цілком гірша ніж в польських школах. Помимо того коротко потім мав оден із противників бесіду проти рускої гімназії, в котрій без румянця сорому повторив знова всі нікчемні силетні і клевети на руску молодіж, котрої ані не знав, ані не старав ся пізнати. Якби так руска преса і рускі послы хотіли держати ся подібної методи і вшукувати всякі промахи польської молодіжи, генералізувати їх і на тій підставі домагати ся касати польських гімназій, то з того до тепер повстали би грубі томи. Коли того не робить ся, то тільки з огляду на неморальність і абсурдність подібного поступованя. Вкінці наші противники повинні зятати, що як що ширить поміж рускою молодіжню національне упередженє до Польків і відчужує обі народности — то тільки польська школа і пануюча в них система. Без сумніву гімназіяльна молодіж двох існуючих побіч себе гімназій, польської і рускої, стоїть духово ближше себе, аніж молодіж обох народностей в тій самій школі, на тій самій лавці — се посвідчить кожний досвідчений педагог.

3) Недостача учеників. Польські гімназії закладає ся там, де передтим нема ані одного ученика, ніхто проти того не протестує і ученики находять ся. Рускі гімназії задля хитрої політики отвиряють побіч існуючої вже польської, не закладають ніколи цілої, ані навіть кількох клас, хоч одво і друге булоб можливо з огляду на число учеників — Русинів, що ходять до даної польської; закладаєть ся тільки і класа, куда приходять ті, що ще в гімназії ніколи не були. Отже яка рація [питати наперед

про число учеників для можливості основи гімназії, до котрої ані оден в нормальних обставинах ходити не може. Впрочім факти перепечуть всяким сумнівам що до достаточного числа молодіжи. Серед теперішніх руских гімназій нема ані одної, щоб була нормальна: в усіх число молодіжи надмірне, що приходить ся не раз (віде Станиславів) задля браку поміщення заводити numerum clausum (п. б. річ в польских гімназіях незнана)... Про Бережани бояти ся цілком не можна, що від 1906 р. руске населення мало перестати слати діти до школи.

4) Брак учителів. Сей заклад міг мати деякі признаки стійности ще коло 1867 р. або хоч 10 літ тому взад, коли оба краєві університети видавали дуже мало учительских кандидатів. Нині можна скорше говорити хіба про гіперпродукцію учительских сил і то навіть вповні кваліфікованих.

5) Наперед польскі гімназії мусять бути основи, щоб усунути переповнене в них, що є. На се відповідь. Передовсім супроти права і справедливости польска народність не є чимсь ліпшим від рускої; Поляки потребують помноження, а ми потребуємо створення середних шкіл. Впрочім як найновше справоздане краєвої Ради шкільної говорить, то переповнене видно тепер лишень в гімназіях східної Галичини (в західній оно вже усунене), помимо того та сама власть запропонувала на 1906/7 р аж дві гімназії у західній Галичині, а тільки одну у східній. Переповнене у східній Галичині буде як раз усунене найліпше тим способом, коли польских шкіл забере ся переважна часть рускої молодіжи до ново основи руских гімназій.

Надмірно збільшає число учеників в польских гімназіях як раз руска молодіж та хіба Жиди, що справді ідуть дорогою гіперпродукції в середних школах, бо коли близько 50 процент рускої молодіжи дає не більше як 18 процент молодіжи в середних школах, то 11 процент Жидів дає майже аж 20 процент. Отже руска молодіж має всякі вигляди ще довго зростати, коли натовість у Жидів сей ненормальний зріст мабуть довго не потребає. Остаточне побільшене числа руских гімназій може відтягнути певну часть жидівської молодіжи від польских гімназій.

Отже весь мабуть арсенал зброї потрібної для забезпечення польского стану посідання у східній Галичині на поли середного шкільництва. Чи узброять ся у неї послі соймової більшости? Мабуть так, хоч нам було би значно приємніше, як би замість подібних жалко гумористичних пописів почули ми слова: „Не хочемо і не дамо, бо руска школа причинить ся до піднесення національно-культурного стану руского народа, а ми собі того не бажаємо“. За таку щирість булиб ми вдячні, бо она відкриває би очі незрячим і показалаб, якою дорогою і якими способами руска суспільність має здобувати собі приступ до права горожанства серед культурних націй; в кождім разі метода буде вже инша, як дотеперішня.

*

* * *

Розваживши все више сказане, Русини бережанського округу, підписані і репрезентовані на петиціях до краєвого Союму домагають ся від компетентних властей, щоб на 1906/7 рік відчинено в Бережанах державну висшу гімназію з рускою вкладавою мовою, від разу що найменше в обемі чотирох низших клас.

В Бережанах, дня 1. жовтня 1905.

Про відділи окружні

товариства „Взаїмна поміч галицких і буковинских учительок“, їх завданя і значіне.

(Пояснене до статуту).

Відділи окружні товариства „Взаїмна поміч“ відповідають менше більше філіям инших товариств (пр. Просвіти, Товариства педагогичного і т. д.), різнять ся однак від них в многих точках.

1) Члени відділів окружних вкладають всякі вкладки лишень головній управі у Львові (місячно або квартално, при помочи чеків), бо товариство „Взаїмна поміч“ має передовсім ціху підмогового, отже фінансового товариства і мусить яко таке орудувати всім майном, яке впливати ме від членів всіх родів яко вписове, вкладки, жертви, легати, доходи з всяких забав і т. п. (§ 3 е; § 4 ж статуту). Відділи окружні не мають отже — що правда — власного майна, однак головна управа має по році істнованя товариства творити по відділах окружних підручні каси на хвилеві підмоги, а відділи окружні будуть сими касами орудувати; они будуть асигнувати своїм членам в короткій дорозі в наглих потребах підмоги і описля здавати звіт зі стану кас дирекції товариства. Се вже одна і то вельми важна атрибуція відділів окружних і їх виділів. Рада надзираюча буде при заосмотрюваню сих окружних кас підручних все узглядявати число яленів по округах, їх потреби і бажаня.

2) Друга атрибуція відділів окружних, се приймає членів. Філії инших товариств не мають сеї функції. Є то другим знаменем децентралізації і причинить ся в значній мірі до згуртованя всего учительства в товаристві, піднесеня національної свідомости і виробленя солідарности і єдности у нашого учительства. Відділи окружні приймають і виключають членів а головна управа се є дирекція і рада надзираюча потверджують лиш ухвали виділів окружних і втягають в книги прийнятих або виключених членів. Евіденція членів є конечно по округах і в центральній управі, бо число літ належаня до товариства буде підставою до обчислень користий членських. Відклики від рішень виділів окружних полагає рада надзираюча а від рішень ради загальний збір товариства. Відділ окружний приймає також членів надзвичайних, спомагаючих і добродіїв свого округу і ставить внесєня в справі іменованя почесних членів.

3) Трета атрибуція відділів окружних і їх виділів, се посередичене у всіх справах між членами округу а центральною управою, особливо в справах так жизненних, як уділюване більшої безворотної підмоги, зворотної позички, сталої пенсії, виплати датку похоронного і посагового, уділюваня стипендії, креованя місця фондацийних для дитий учительских по бурсах і інституціях ітд. Відділи окружні дають ві всіх случаях свою опінію і ставлять одвітні внески а головна управа бере се під розвагу і ухвалює на основі присланої ухвали виділів окружних. Се завдане виділів окружних і їх виділів є великої ваги, бо члени виділів окружних се мужі довіря, свідомі своїх обовязків зглядом членів відділу окружного і зглядом головної управи; они знають найліпше потреби і положєне своїх товарищів як також средства і фінансовий стан товариства; они будуть узглядяти веі обставини по обох сторонах і причинять ся много до успішного розвою товариства.

4) Дальша атрибуція відділів окружних і їх виділів, се оборона станових інтересів. Секція правна головної управи буде мати по округах своїх членів, се є кооптованих з усіх кругів суспільности, особливо зпоміж правників і досвідних учителів, що знають веі одвітні закони і зможуть своему товаришеви служити словом і ділом в біді і клопоті. Ся правна охорона має як найбільшу вагу для нашого учительства; она принесе ему захист і безпечність супроти звисних невідрадних відносин службових і евентуальных шикан, переносинь, дисциплінарок, о скілько такі зарядженя будуть не заслужені або надто строгі і односторонні. Така запорука і неначе асекурація повинна сама собою лучити все учительство в одну велику громаду і гуртувати всіх у відрі товариства. В саму пору зможе відділ окружний при помочи секції правної і єї експозитури в окрузі відвернути не одно лихо і не одну халену від сего або тамтого члена, чим охоронить его від страт материяльних і моральных, та сумних наслідків, які би вплинули з дисциплінарки, переносеня, здержаня додатку п'ятилітнього ітд.

5) Важним чинником будуть дальше сходи, які відділ окружний може на основі § 3 е. уряджувати, дальше довірочні збори і звичайні

або надзвичайні збори окружні, які будуть скликувати рада надзираюча або відділ окружний. Навіть половина членів одного округу може жадати скликаня таких зборів а відділ мусить се до місяця зробити. Такі сходи і збори дадуть товчок до обговореня веіх потреб і бажань членів; тут будуть члени радити і ставляти внески для нарад загального збору товариства, пр. над зміною статуту, над основианем гуманітарних інституцій в своїм окрузі (пр. бурси або інституту виключно для дитий учителів), над вироблюванем пільг для учительства по инших гуманітарних інституціях і асекураціях. Взагалі зможуть в часом, при зрості товариства і его фондів, такі сходи і збори ввести в житє не одну інституцію для учительства, не одну стипендію на доповнене студій або отворене наукових доповняючих курсів, видаване часопити і видавництв (пр. підручників), основиане фахової бібліотеки, уряджене вистав і т. д. Коли головна управа буде могла поперти такі змаганя грішми тоді наберуть такі наради основного значіня а наколи дотичний відділ окружний чи его відділ введе при помочи ради надзираючої в житє якусь інституцію чи підприємство, то припаде ему також в уділі завідуваня, опіка і управа в основианях інституціях. Его завданє і значіне зросте. Правда, відділ окружний буде мусів себе уважати все лиш за завідателя або відпоручника головної управи і буде мусів виконувати у всім припоручєня головної управи, всеж таки его круг діланя буде щораз то більший і важнійший і его заслуги стануть в міру успіхів великі.

6) Важний і майже рішучий голос мають відділи окружні в справі розвязаня товариства. Народи відділів вплинуть і на рішеня дотичного загального збору. Так само і заважуть наради і внески та рішеня відділів окружних в справі зміни статуту і регуляміну, особливо що до підвишеня або зниженя підмог, пенсій, датків. Для того повинні відділи окружні беречи добре своїх прав і знати добре дотичні параграфи статуту, особливо §§ 3, 4, 11, 18, 21, 22, 38—44, 53 г, е; 61, 62, 63. Обовязком відділів окружних буде пояснювати і пригадувати на сходах і зборах і вихиснувати для добра членів одвітні постанови статуту. То само дасть ся сказати і о регуляміні. Тут навіть важнійше заведене відділу окружного, бо зміна регуляміну одвітно до бажань і потреб та відносин членів може прийти під обрану на кождім дорічнім зборі. Постанови кождочасного регуляміну, яка головна управа мусить по округах в пору розіслати, повинні бути членам добре звісні і ясні.

З того виходить наглядно, що відділи окружні стануть дуже важним чинником не лиш в розвитку товариства, але і в житю-бутю кождого члена, ба навіть і кождого учителя Русина і кождої учительки Русинки. Тому повинен в кождім окрузі шкільнім повстати конче відділ окружний. Потрібне до сего лишень число 10 членів в окрузі. Де би було 30 членів, а округ був просторий або горами чи рікою розділений, може головна управа на жаданє членів заснувати два округи. Сі відділи повинні однак справді сповняти щиро і ревно свої обовязки супроти членів і головної управи та і цілого товариства, бо лиш тоді буде з них хосєн і поміч.

Від Дирекції товариства „Взаїмна поміч галицких і буковинских учительів і учительок“.

3 державної ради.

На початку вчерашного засіданя відповідали на інтерпеляції міністри внутрішних справ, краєвої оборони і управитель министерства справедливости, а після того палата приступила до дальшої дискусії над наглими внесєнями о заведєне загального виборчого права.

Посол Романчук, підпирючи своє нагле внесєне, вказав на те, що вже перед чотирма роками поставив внесєне на вибір комісії для випрацюваня виборчої реформи для парламенту, однак се внесєне не нашло попертя серед сторонництв палати. Від сего часу відносини радше ще погіршили ся, чим поліпшили. Було би найліпше, колиб ся палата достойно закінчила своє

жите ухваленням загального права голосовання. Бесідник полемізував відтак з Крамаржом, твердячи, що після його проєкту право голосовання не було би загальним, але обмеженим. Описля обговорював широко недостатки теперішнього виборчого права. Якраз тепер є конечним переведення виборчої реформи зі згляду на будучі вибори, бо належить сему запобігти, щоби будуча палата мала ті самі хиби, що теперішня. Однак також зі згляду на Угорщину належить скоро перевести виборчу реформу, інакше Мадяри випередять нас.

По послі Ебенгоху, який заведе загального виборчого права хотів би зробити зависимим від углядення культурних, економічних ріжниць і етнографічних відносин. — промовив президент міністрів бар. Гавч, заявляючи, що виголошені промови не змогли його відвести від давніше вже занятого становища в справі заведення загального права голосовання. Супротив твердження, що загальне голосоване уможливило би національну згоду, заявляє презес кабінету, що на се нема жадних заперук; колиб була певність, що так буде на ділі, правительство само з найбільшою охотою повитало би заповідь виборчої реформи. Бесідник вказує на Францію і Німеччину, що загальне виборче право заведено доперва по переході ріжних ступенів. Бесідник підчеркнув сю обставину, що національні і політичні відносини в Австрії не дозволяють на шаблонне трактуванє сеї справи, про яких полагоду мусять рішати виключно інтереси Австрії і її народів. В голосованю над сею важною і зовсім нетеоретичною справою, мусите, Панове, кермувати ся тільки сею загадою, с. є зглядом на інтереси і добро народів і держави. (Живі оплески, претест ческих радикалів і соціалістів).

Пос. гр. Дідушицкий дивує ся, що таку важну справу парламент хоче полагодити в формі ваглого внесеня, яке поручає правительству перевести засадничу зміну конституції. Польске коло стоїть засадничо за поступеним розширюванем права голосовання, однак по переведеній в своїм лоні дискусії пересвідчило ся, що нараз оно не дасть ся перевести. Однак, коли буде заведено загальне право голосовання, то Галичина не дасть себе зіпхнути до ряду провінцій, як се задумав пос. Крамарж в своїй промові а зажадає нарівні з Чехами і Моравією та Альпейскими краями однакого з ними розширення права голосовання, с. є 2/3 мандатів в державній раді. Дальше виказував бесідник потребу зміни регуляміну палати, бо без острійшого регуляміну і розширення права голосовання не буде мало жадної вартости, як се стало ся і з заведенем V куриї, яке зовсім не уздоровило парламенту. Насамперед треба усунути з парламенту причину лиха, то є національні спори, а то в сей спосіб, щоби переказати їх державному трибуналові, устроєному на американський лад.

По промовах пп. Гортіса, Офнера, Лехера, Дершати заняв слово вдруге пос. Романчук, полемізуючи з выводами пос. Крамаржа, який між иншим виключив анальфабетів від загального права голосовання попри инші виборчі обмеження для Галичини. Бесідник уважає сї услива неможливими і суперечними з засадою загального голосовання. Теперішнє виборче право виходить на некористь всіх народностей, тільки Німцям, Італійцям і Полякам оно сприяє. А вже найгірше ситуовані в сїм напрямі Русини. На случай заведеня загального голосовання стратили би Німці безперечно велике число мандатів, однак можна сему зарадити при помочи заведеня національних виборчих округів в місце політичних.

Пос. Крамарж у відповіді Дідушицкому, перепрошував за свій виступ против славянских послів з Галичини, однак не лежало в его намірі зробити їм кривду. Коли гр. Бадені віс випрацьований польским патриотом бл. п. Рітнером проєкт, було в нїм призначено на Чехи 17 послів, а на Галичину 15. В сїм з польської сторони не добачувано обиди; нехайже і тепер не осуджує бесідника. Супротив замітв наглости зі сторони пос. Дідушицкого, стверджує бесідник, що внескодавці не жадають ухваленя загального права голосовання, а порученя правительству випрацьовати проєкт; сей проєкт палата буде

мала час і нагоду свобідно перестудіювати і оцінити.

Пос. Брайттер застерігає ся рішучо против сего, щоби гр. Дідушицкий накидував ся палаті яко сторож права і щоби пробував в палаті брати Русинів в оборону, він, що через ряд літ стояв на чолі центрального виборчого комітету в Галичині. Хто в краю вів борбу против Русинів, не сьміє присвоювати собі права їх оборони. Бесідник є пересвідчений, що будучі літа принесуть народови благословенє, а в палаті заванує воля народа.

Пос. Штернберг виводив, що Крамарж вивів надгробну промову для загального виборчого права, виконуючи замах на славянську солідарність наміром зменшити Галичині припадаючу на неї скількість мандатів. Славяни повинні разом іти і разом бороти ся.

В голосованю над наглостию заявило ся 155 голосів за, 114 против, так що з причини недостатку двох третин більшости, потрібних до ухваленя наглости, шість внесень о заведенє загального права голосовання перепало. Відтак відкинено додаткове внесенє пос. Ебенгоха 137 гелосами против 124. По полагодженю еше кількох справ посольською нетикальности, відчитано письмо відрочуюче державну раду. На сїм засіданє замкнено.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні чвертьроку просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостей та о присднуванє нам нових передплатників.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Евфрозини; римо-кат. Бригіди. — В понеділок: руско-кат.: Йоана Богосл.; римо-кат.: Діонизія. — В второк: руско-кат.: Калістрата муч.; римо-кат.: Франца Борджа.

— **П. Саломея Крушельницька** виступить нині в суботу в львівській Фільгармонії з дослідним концертом. Програма концерту є така богата, що вдовольти і найвибагливішого. Участь в нинішнім концертї возьме також знаменита військова орхестра під управою капельника Коноаска. Сьвітле поводженє першого концерту нашої славної землячки, в якій здобула признание цілої авдиторії і критики запрегарний і на скрізь артистичний спів, буде певно нині ще більше, бо програма дає артистці нагоду до широкого попису.

— **3 драм. товариства ім. Котляревского.** Пригадуємо, що надзвичайні загальні збори Товариства відбудуть ся дня 8. жовтня с. р. о 3. год. попол. в кімнатах „Рускої Бесіди“ (Ринок 10). На дневнім порядку: вибір заступника голови. По зборах наступить уконституованє комісії для придбання українсько-русского драматичного репертуару. Виділ Товариства так о першій як і другій справі просить о численну участь.

— **3 діяльности Р. Товариства педаг. у Львові.** Заходом Р. Тов-а педаг. отворено курс підготовляющий для бідних учеників рускої гімназії яким родичі не є в силі подати помочи в науці. На курс сей записало ся 65 учеників. Наука відбуває ся що день в рускій гімназії о год. 3. по полудни. З новим роком шкільним обявля директорію вид. школи і приватної женьської семінарії п. др. М. Коцюба і п. О. Кулачковска, довголітня учителька сеї школи. Товариство отворило в сїм році III. рік семінарії учительської, приняло три сталі сили учительські і доповнило збір учительської новими силами, які майже весь свій вільний час посвечують для добра руских дівчат і рускої суспільности. Фреквенція в сїм році збільшила ся, бо до школи виділової записало ся до нять клас 175 дівчат, а до трех клас семінарії записало ся 90 дівчат. — Дня 16. вересня розпочав са курс руского языка для дівчат міських шкіл, в яких руского языка не вчать. На курс сей записало ся 120 дівчат і наука відбуває ся завсїди в суботу по пол. о 3. г. З огляду на велике число дівчат розділено їх на 3 відділи. — Так як в минулім році устроює Виділ Р. Тов-а педаг. популярно-науковї відчити і виклади з ріжних областей наук. Ціль сих відчитів є дво-яка: перша, щоби ширити всюди руске слово і руску науку і тим чином усвідомляти ширший загал рускої суспільности, а друга, щоби придбати як найбільше фондів на удержанє приватної жіночої семінарії у Львові. — В сїм році отворило педагог. Товариство III. рік семінарії, через що видатки Товариства значно збільшили ся, а доходи позістали ті самі. Для того Виділ Р. Тов-а педагогічного звертає ся до

всїх своїх Філій, щоби вже в сїм місяци ввели в жите дуже пожиточне діло і позискували собі як найбільше прелегентів. Всім Філіям буде головний виділ радо служити своїми радами в сїм напрямі, наколи буде потреба. Виділ просить також всіх П. Т. п. приятелів рускої науки, щоби були ласкаві зголошувати свої відчити у Львові на руки виділу головного, а на провінційні на руки виділів філіяльних найдальше до 15. с. м. — Декотрі виданя Рус. Тов. пед. надають ся дуже добре на такі відчити, а які Виділ може на жаданє філій розіслати. — Відчити у Львові будуть відбувати ся в салі науковій рускої гімназії, ул. Театральна.

З кожним роком діяльність Руского Товариства педагогічного обнимає чим раз ширші круги, праця постійно збільшає ся а з нею ростуть і видатки. На жаль однак доходи Товариства не збільшають ся і що є дуже великою перепоною в розвитку Товариства і его діяльности. Аби сему зарадити і запобігти злому, виділ звертає ся до всіх щирих Русинів, щоби як найбільшійше вписували ся в члени Товариства а також збирали жертви на удержанє приватних руских шкіл дівочих, які є найважнішою підвалиною народного жия і надією ліпшої будучности.

— **Пежарний „Сокол“ в Струтині вижнім,** дольського повіта, засновано на статуті львівського „Сокола“. Намісництво вже затвердило статут.

— **В обороні українського слова.** Дня 31. н. ст. вересня с. р. відбували ся загальні збори харківського сільско-господарского товариства, яким представило такеж Товариство з Полтави справу зрівняня прав українського языка з великоруским. Збори порішили — як доносить „Полтавщина“ — піддержати стараня сільско-господарского товариства полтавского.

— **Памятник Т. Шевченка в Київі.** Київска городска рада на засіданю дня 3. н. ст. жовтня с. р. односторонно ухвалила просити власти о дозвіл поставити в Київі памятник Тарасові Шевченкови. Заразом має рада просити о дозвіл збирати складки на памятник і вибрати комітет до збираня тих складок. Почин до поставленя памятника нашому генієви в Київі дало золотосе земство.

— **Відзначеня.** За ревне сповнюванє службових обовязків в суді цісар надав між иншими: віцепрез. краєвого суду у Львові Корнилови Зубрицкому і презид. окр. суду в Сяноці Кастанови Биліньскому кавалерскі хрести ордеру Леопольда, начальникам повітових судів: Вінк. Ціхоцкому в Болехові, Ів. Вислоцкому в Мостисках, Людв. Янишови в Городку і держ. прокураторови Ів. Шерфови в Стрию кавалерскі хрести ордеру Франц Йосифа, радника Львова Шеховичови в Перемишлі і Фридр. Керберови у Львові титул і характер радників висш. краєвого суду, заступникови держ. прокур. Ів. Шнайдрови в Станиславові титул і характер радника кр. суду, старшому начальникови канцелярії Брон. Валігурскому в Перемишлі титул цісарского радника і адюнктови др. Йос. Серковскому в Городку золотий хрест заслуги з короною.

— **Торжественне відкрите академічного року 1905/6** в львівській університеті відбуде ся в четвер дня 12. с. м. Богослуженє в костелі св. Николая о годині 9. рано, відтак розпочне ся в університетській авлі інавгураційне торжество. Розпочне его вступною промовою ректор університету др. Антін Глюзінський, а відтак проф. др. Калленбах виголосить відчит п. з. „Ювілейний рік Николая Рея“.

Всячина.

— **Арештованє фальшивників 50-коронівок.** На ярмарку в Солотвині арештовано оноді двох гандлярів худоби, Ноя Копера і Мойсея Райса з Рожнітова. При обох найдено грубі гроші, але переважно самі фальшиві, модні 50-коронівки. Арештованя доконав агент львівської поліції Розенштрайх. — В Кростянку коло Хирова арештовано Давида Штерна, гандяра деревом, підозріного о зносини з фальшивниками грошей. Штерна відставлено до Станиславова.

— **Крадіж каси.** В селі Сажавці, скалатского повіта, украдено в ночи на 1. с. м. громадску касу, в якій було 400 К готівки і много довжних скриптів. Каса стояла в помешканю одного з господарів. Розбиту скриню найдено другого дня на полях.

— **Віщованє погоди.** Фальб молодший заповідає на перші дні жовтня теплий і сухий воздух, під конець же місяця мають бути дні зимні, хмарні і обильні в дощі. День 28. жовтня, як пише Фальб, буде днем критичним першого, а день 13. жовтня критичним днем другого степеня.

— **Пригода Рузвельта.** Вертаючи разом з родиною з Ойстер-Бей до Вашингтон, президент Рузвельт мало що не став жертвою залізничної катастрофи. При салюновім вагоні президента аломила ся вісь, в наслідок чого вагон вискочив із шин, а локомотива тягнула его ще яких 100 метрів по насипі. Вкінци удало ся поїзд щасли

во задержати. Жінка президента і його син во-терпіли легкі скалічення.

Посмертні оповістки.

— О. Дмитро Марчак, самостійний сотрудиик, в Головецьку горішнім, жукотинського деканату перемискої епархії, упокоїв ся дня 28. вересня в 51. році життя а 25. р. сьвященства. В. с. п.

Наука, штука, література.

— 3 львівської Фільгармонії. Нині в суботу по-слідній концерт п. С. Круцельницької, а в че-твер дня 12. с. м. виступить на естраді Філь-гармонії п. Джемма Беллініні, аби пригадати львівській публиці свій чарівний голос, яким за-полонювала серця і душі слухачів.

Телеграми

з дня 7. жовтня 1905.

Петербург. Російське правительство поріши-ло як найскорше почати перевіз воєнних бран-ців в Япанію до Владивостоку, а звідтам до Е-вропи.

Льондон. Адмірал Того з фльотою має не-бавом приїхати у відвідиви до Англії.

Берлин. Вчора зголошено два нові випадки холери.

Будапешт. Гр. Авраши конферував вчера довше з Кошутом.

Петербург. Мін. Булігін має поставити пе-ред суд більшість членів зїзду земців в Москві під замітом державної зради.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

о цінах збіжя і продуктів у Львові від 1. до 7. жовтня 1905:

Table with 2 columns: Product name and Price range. Includes items like Пшениця, Жито, Ячмінь, Овес, Горох, Бобик, Ленча, Ковношыва, Ріпак, Насіння, Хміль.

Надіслане.

Colosseum в пасажі Германів при ул. Солянській у Львові. від 1. до 16. жовтня 1905. Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниця High-Life пред-ставлено. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльова под ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білетом на фотелі, льожі і 1-рядні крісла можна їхати даром на представлене ом-нібусами Кольосою, які ждуть коло Віденської Каварні.

Лев Лопатинський.

Перед і за кулісами

та другі оповідання.

Ціна 1 К.

Зміст: Перед і за кулісами. — Будник 417. — Ягоди. — Атак серця. — Збиточ-ники. — Акторске щастя.

Набути можна в Ставропільській книгарні.

Надає і відповідає за редакцію: Лев Лопатинський.

Товариство взаїмного кредиту

„Джістер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вклади до опроцентована на 4 проц. і оплачує за вкладників податок рентовий; для ощадження коштів послужки можна прислати гро-ші чеками Щадницї почтової; вкладати може кожний, навіть і нечлен; на жадане звертає ся вкладку кожного часу, навіть без вивідже-ня (за ескотом).

ПОЗИЧКИ уділяє „Джістер“ своїм членам на 6 проц. сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 літ; при 30 ратах 1/2-річних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотечки або до-брої поруки.

На парцеляцію і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до „Джістера“.

Членами можуть бути тільки члени обе-печени в „Джістрі“.

Чистий зиск розділяє ся межн членів яко дивіденди від уділів і на добродійні цілі. — До-тепер уділив „Джістер“ на церкви, бурси, шко-ли і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. „Джістер“ 31/12 1904

Table with 2 columns: Category and Amount. Includes Вкладки, Уділи членів, Ф. резервовий і ин., Позички уділені, Цінні папери, Льокації, На рах. біжучим.

Всі календарі і часописи можна набувати в „Сокільськїм Базарі“.

Композиция Ярославенка на фортеп'як

* „Л Ю Б О Щ І“ *

вальці по К 1-50.

* I-ший Народний Марш *

по К 1-00

продають ся по всіх книгарнях у Львові і в Пе-ремишлі, в Станиславові у Штвдахера, в Чер-нівцях у Падіного, в Самборі у Гайзіга в Тер-нополи у Коменського і в Коломиї у Оревштайна.

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-европейский).

Large table with 4 columns: Time, Direction, Station names, and Time. Divided into 'Приходять до Львова' and 'Відходять зі Львова'.

ЗАМІТКА: Час середно-европейский різнять ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-европейського = 12. год. 36 мин. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:55 рано обведено рамками. — Звичайні білети їзди як і желкі виші білети, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в мі-стовім бюрі п. к. держ. залізниць, Пасаж Гавсманя ч. 9.

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення провізії або коштів

Контора виміни

д. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

фізикалько-диєтетичка Лічниця

Д-ра Маркавського

в Косові (за Коломиєю)

(вел. станция Заболотів або Вижниця)

отворена до кінця жовтня.

Курация овсчева і доповняюча по побуті в здо-рєвцях.

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченки

у Львові (ул. Театральна ч. 1) повідомляє, що має на складі отєї новини: II том „Історії Укра-їни Руси“ Грушівського, II вид. брош. 7-50 К, опр. в полотно 8-90 К, опр. в півкірток 10 К, Лелкого „В горах“ гарно оправні по 2 К, „За красою“, альманах в честь Кобилляньської, брош. 3 К, опр. 4 К. — При замовлені оправлєних книжок про-симо подивати, якої краски має бути оправа.

З друкарні В. А. Шпівковського.